

Yli 300 alle 16-vuotiasta

V:n 1900 Virittäjässä on s. 134—135 nimim. E:n, myöhemmän professori E. A. Tunkelon, oikeakielisyyskirjoitus, jonka lähtökohtana on Uuden Suomettaren sitaatti »Köörissä on tätä nykyä *yli sata miestä* ja verrattain hyviä ääniä». Kirjoittaja toteaa tällaisen nominatiiviin liittyvän *yli*-sanan käytön Helsingissä »ei kovinkaan tavattomaksi»; kun murrettukimukset eivät ole sitä todenneet kansanmurteista, sitä lienee pidettävä pääkaupunkilaisuutena ja kaksikieli-

syyden vaikuttamana. Samoin sanotaan kyökkisuomessa »kello on *yli viis*». Kirjoittaja suosittelee kauniimpia ja supisuomalaisia lausemuotoja »Kello on *yli viiden*» ja »Y.L:ssä on nyt *yli sadan miehen*» tai »*toista sataa miestä*».

Tunkelon kirjoitus on kenties ensimmäinen ääni, joka on nostettu tällaista *yli*-sanan käyttöä vastaan. Myöhemmin asiaan palataan Virittäjässä useaan otteeseen, aina vastustaen. E. A. Saarimaan oikeakielisyysoppaat

ovat alusta asti olleet torjuvalla kannalla, esim. Kielenoppaassa (3. painos, s. 266) on seuraavat suositukset: »Toïssä on yli sata miestä (mieluummin *yli sadan miehen, enemmän kuin sata miestä, toista sataa miestä*). — — Kello on yli kaksi (p.o. *yli kahden*).» V. 1953 kielilautakunta katsoi, että ilmaus *yli viisi vuotta* »ei kuulu hyvään kieleen». Lauri Kettunen sen hyväksyy (Hyvää vapaata suomea § 194), ja Aarni Penttilällä on Suomen kieliopissaan (§ 244) esimerkki *kello on yli viisi* ilman huomautusta sen epätoivottavuudesta. Cannelinin Ruotsalais-suomalainen sanakirja on alusta (v:sta 1904) asti rakenteen hyväksynyt: siellä on esimerkki *jag får öfver 100 mark i lön*, minä saan yli, päälle sata, minä saan toista sataa markkaa palkkaa; sen sijaan: *klockan är öfver två*, kello on yli, päälle kolmen.

Rakenne on ilmeisesti yhä yleistynyt. Seuraavassa joitakin, enimmältä osalta Nykysuomen sanakirjan aineksesta poimittuja näytteitä.

1. *Yli*-sanaan liittyvä nominatiivi subjektina, päätteettömänä objektina t. objektinsukuisena verbinmääräyksenä: Jos torppaan kuuluu *yli viisi hehtaaria* viljeltyä ja viljelyskelpoista maata (Lakikirja 1934). — — yhdessä koiraksen tuntosarvessa on *yli 50 tuhatta aistinelintä* (Salovaara: Eläimet ja niiden elämä 1925). Tähän työhön käsin tehtynä olisi mennyt *yli vuosi* (Hall: Kiviteollisuus 1936); *Yli tuhat lasta* jonossa Lastenklinikan sydän-aseamalla (Suomen Sosialidemokraatti 1956); *Yli neljäsosa* »Valkeiden kaupunkien» runoista on kirjoitettu hiukan pinnallisen kevyellä, karkeloivalla Heine-säikeistöllä (Viljanen: V. A. Koskenniemi 1935); *Yli 2 minuuttia* kestävä puheenvuoro on käytettävä puhujalavalta (Liiketyöläinen 1934).

2. Mitan ilmauksissa, jotka liittyvät

partiaaliseen subjektiin t. objektiin t. ovat predikatiivin luonteisia: — — amerikkalaisia paarmalintuja on ollut *yli 400 lajia* (Maapallon eläimistö 1925); — — vienti on ollut *yli 1 milj. standerttia* (Leiviskä: Kauppa- ja talousmaantiede 1931); Seuran äärimmilleen supistetussa talousarviossa kansanrunousarkiston vuotuismenot ovat nykyisin (1951) *yli kaksi miljoonaa markkaa* (Rapola: Suomalaisia näköaloja 1956).

3. Mitan ilmauksissa, jotka liittyvät adjektiiviin t. adverbiiin: Hiukan *yli 4 metriä pitkä*; Hän oli minua *yli kaksikymmentä vuotta vanhempi* (Sillanpää: Enkelten suojatit 1923). — — talossa, missä samanlainen herätys *yli puoli vuosisataa sitä ennen* oli saanut alkunsa (Oravala: W. Malmivaara 1930); Vielä hieman *yli 50 vuotta sitten* kuoli Suomessa noin joka sadas lapsensaaja (Laimi Leidenius, Suomen Punainen Risti 1933).

4. Liittyen yhdysadjektiiviin, jonka määräysosana on perusmuodossa oleva lukusana: — — *yli parikorttelisia* ovat tämmöiset leivät (Paulaharju: Kolttain mailta 1921); Pihan keskellä kasvava *yli puolisataavuotias* omenapuu (Elenius: Penna Merikarhu 1926); — — *yli kaksitoistatuntinen* työpäivä oli nähtävästi kuluttanut hänet melko loppuun (Pekkanen: Ihmisten kevät 1935). — Ilmauksen loogillinen rakenne on tietenkin *yli pari -korttelinen*, mutta oikeinkirjoitus on vakiintunut yksinkertaisemmaksi.

5. Liittyen obliikvisijassa olevaan nominiin: Varatyöläisten ja työtä odottavien määrä *yli puolta pienempi* kuin vuotta aikaisemmin (Kauppa-lehti 1935); Parvat kudotaan *yli sylltä pitkät* (Sirelius: Suomalaisten kalastus 1907); Tuberkuloottisen aivokalvontulehduksen oli tyyppä bovinus aiheuttanut — — *yli puolessa* tapauksista (Suomen Punainen Risti 1933); Käyt-

tökelpoista tilastoaineistoa saapui *yli* 90 %:sta kaikista seurakunnista (S. Savonen, Tuberkuloosilehti 1934); — — ei ole kilejä näkynyt *yli kymmenen vuoteen* (Paulaharju: Kuvauksia Hailuodosta 1914); — — mutta se olikin sitten *yli vuosikauteen* viimeinen tapaaminen hänen ja Oskarin välillä (Sillanpää: Nuorena nukkunut 1931); — — käsite 'istuvassa asennossa' voidaan suomessa ilmaista yhtä sanaa käyttäen *yli kymmenellä eri tavalla* (Ruoppila: Unto Seppäsen tyylistä 1958); [Väkiluku] oli siis 65 vuodessa noussut *yli kaksinkertaiseksi* (Voionmaa: Isänmaan historia 1932). — — että eläimet toisinaan saattavat ponnahtaa *yli 1/2 m:n korkeudelle* menrenpinnasta (Salovaara: Eläimet ja niiden elämä 1925); — — *yli metrin pituiset* sarvet (Maapallon eläimistö 1925); [Ilmalaiva] teki kolme matkaa, niistä yhden *yli tunnin kestävän* (Iso Tietosanakirja 1933).

6. Erikseen mainittakoon kellonajan ilmaukset, jotka muodoltaan liittyvät ryhmiin 2 ja 5: Kello on *viittä yli 12* (Aho: Lastuja VIII 1917); Odotimme *kymmentä yli kolmeen*.

Kaikissa näissä tapauksissa *yli* liittyy joko kardinaalilukuun tai mittayksikköä merkitsevään substantiiviin (jonka edellä saattaisi olla kardinaaliluku *yksi*). Muissa yhteyksissä tätä käyttöä ei esiinny. Vaikka siis sanotaan *saatiin yli kolmesataa markkaa*, ei sanota *saatiin yli ostohinta*.

Todennäköisesti *yli* merkityksessä 'enemmän kuin' on lainaa ruotsista. Vastaava käyttö on germaanisissa kielissä vanhaa: Grimmin Deutsches Wörterbuchin saksasta mainitsema varhaisin esiintymä on vuodelta 1561, Maalerin sanakirjasta (über drey,

mehr dan drey *super tres*). Mutta on erikoista, että suomessa ei ole pysähdetty pelkkään merkityslainaan, vaan on jouduttu aivan uuteen konstruktiotapaan. Tunkelo mainitsee mahdollisina lähtökohtina po. kirjoituksessaan luvut *seitsemän — kymmenen*, joiden genetiivi on nominatiivin kaltainen. »Mutta silloin ilmiön luulisi esiintyvän muuallakin, josta kuitenkin ei näy tietoja. Ainakin se tämän kirjoittajan huomioon on tullut vasta Helsingissä. Lieneekin siis vain laina n.s. kyökkisuomesta, jonka yksinkertaisen kieliopin mukaan esim. »klockan ä' öfver fem» on tietysti = kello on *yli viis*, koska »klockan» = kello, »ä'» l. »är» = on, »öfver» = yli ja »fem» = viis; sanotaanhan sitä paitsi »klockan ä fem» suomeksi: kello on *viis*; »de' kostar öfver tre mark» = se maksa(a) *yli kolm markka(a)* jne. Mahdollisesti ovat sellaiset lausetyypit kuin: [kello oli] *viittä vailla kuus*, kymmentä *vailla kaksitoista* olleet tässä horjuvaan korvaan myös vaikuttamassa (Kuulee nim. täällä sanottavan myöskin: Tulen *viittä yli*; se on *viittä yli kolme*).» Nähtävästi juuri kellonmäärän ilmauksissa vaikuttava *vailla-*, *vaille-*sanojen analogia — joka ehkä hyvinkin on lähtenyt liikkeelle kaksikielisistä piireistä, joissa tunne *yli-* ja *vailla-*sanojen perinteellisestä eriluonteisuudesta ei ole ollut yhtä vankka kuin puhtaasti suomalaisessa ympäristössä — on ollut liikkeelle panevana voimana.¹ Näin on saatu käyttöön konstruktio *yli* + kardinaaliluvun nominatiivi. *Yli* on siinä käsitettävä adverbiksi.

Sellaisessa ruotsin lauseessa kuin *Över trehundra personer vänta(r) på gatan* täytyy ilmaus *över trehundra personer*

¹ *Vailla* on milloin partitiivilla järjestyvä pre- tai postpositio, milloin mitan partitiiviin tai objektinsukukseen määräyksen liittyvä adverbi, esim. *olla mieltä vailla*; *siipiä vailla enkeli*; *viittä minuuttia vailla kaksi*; *viisi minuuttia vailla kaksi*.

katsoa subjektiksi eikä adverbialiksi — jos se olisi adverbialiaali, lauseessa olisi muodollinen subjekti ja lisäksi ei predikaatin monikollisuudella olisi katetta. *Över* ei siis voi liittyä *personer*-sanaan, joka on subjektisana, se liittyy lukusanaan *trehundra* ja on tulkittavissa joko prepositioksi tai adverbiksi — vrt. esim. ilmausta *drygt trehundra personer*, jossa *drygt* on selvä adverbi. Jos jälkimmäinen tulkinta hyväksytään, on suomen uudisrakenne *Kadulla odottaa yli kolmesataa ihmistä* ruotsalaisen lauseen tarkka vastine: *yli kolmesataa ihmistä* on subjekti ja sen ylijäsen (suomessa tietysti kardinaaliluku) siis subjektin sijassa, *yli* taas on adverbi eikä prepositio. Rakenne *yli* + lauseyhteyden vaatima obliikvisija (*yli kolmellasadalla miehellä*) on saman periaatteen mukainen: *yli* liittyy adverbina lukusanaan. Välitön esikuva on taas olemassa: *med över trehundra personer*, jossa siinäkin *över* on lukusanan määräys. Verrattakoon tähän saksan esimerkkiä *sind Sie mit etwas über einem Kilo zufrieden?* (Der Sprach-Brockhaus⁴, sv. *über*.) Datiivi *einem* on *mit*-preposition rektiössä eikä riipu *über*-sanasta, joka tässä merkityksessä vaatii akkusatiivia. *Über* on siis likinnä adverbi. — Adverbi on *yli* tietysti sellaisissakin aivan yleisen käytön mukaisissa lauseissa kuin: — — jos silmien summa oli 12 tai *siitä yli* (Suomen Postimerkkilehti 1930).

Kuitenkin *yli* esiintyy lukusanankin yhteydessä myös prepositiona. Ensiksikin yleisesti sellaisten liikuntaverbien kuin *nousta*, *päästä*, *mennä* ohella — silloinhan alkuperäinen konkreettinen ylittämisen merkitys on vielä aivan elävä: Vuotuisen sokerituotannon arvo nousee nykyään *yli miljardin dollarin* (Maailman maita ja kansoja 1927). Hyvin tavallinen se on myös ed. 2. kohdassa esitetyissä tapauksissa: Harpyijan pituus on *yli 1 m:n* (Maa-

pallon eläimistö 1925). Myös 1. ryhmässä esitetyissä tapauksissa sitä näkee: Yleensä on nesteen nauttiminen rajoitettava sikäli, ettei ruumiista poistu rakkotietä *yli 1 1/2—2 litran* (Terveystieteiden lehti 1927); — — tartunnasta on kulunut *yli 20 vuoden* (Duodecim 1930). Ryhmien 3—5 rakenteiden tilalla sitä sen sijaan ei tavattane. Sellainen esiintymä kuin *yli kahdenkymmenenvuotias* (Finne: Pitkäjärveläiset 1923) ei ole niin tulkittava, koska *kahdenkymmenenvuotias* esiintyy muutenkin; samoin voi genetiivi esiintyä seuraavissa tapauksissa myös ilman *yli*-sanaa: — — vuosittain *yli puolen miljoonaa majavannahkaa* lähetettiin maailman markkinoille (Maapallon eläimistö 1925); Liikkeessä on nyt *yli miljoonan jäsentä* (Suomen Sosialidemokraatti 1949). Mahdollisesti kuitenkin muodon valintaan on vaikuttanut myös tunne siitä, että *yli*-sanan yhteyteen kuuluu genetiivi.

Tunkelo sanoo v. 1900 tuntevansa *yli* + nominatiivi -rakenteen vain Helsingistä. Tähän ilmoitukseen ei voi panna kovin suurta painoa, sillä rakenne ei ollut silloinkaan aivan uusi. Ferd. Ahlmanin ruotsalais-suomalaisesta sanakirjasta (1865 ja 1872) löydämme (sv. *öfver*) esimerkin *klockan är öfver två*, kello on *yli l.* ylitse kahden *l.* kaksi *l.* päälle kahden, kello käy kolmatta. (Kolmanteen, v. 1885 ilmestyneeseen painokseen ovat sen julkaisijat K. Forsman ja A. V. Forsman korjanneet esimerkin asuun 'kello on *yli* kahden *l.* päälle kahden, kello käy kolmatta' — he siis ovat *yli kaksi* -rakennetta vieroksuneet.) Lönnrotin sanakirjan 2. niteessä (valmistui 1880) on (sv. *yli*) esimerkit *hän tuli vähän yli puoliväliin matkaa* ja *oli vähän yli puolivälissä matkaa*. Ainakin nyt tätä rakennetta tapaa jo kansankielestäkin. Sanakirjasäätiön kokoelmissa on seuraavat esimerkit: saatih

yl kannu marjoja (Iitti); siit on *yli kaksikymmentä vuotta* (Nurmo); *yli sata hehtaaria* siitä tuloo miestä peälle (Puolanka); siit on yli vähän kymmenen vuon . . . *yli kymmenen vuotta* jällelep päen (Sotkamo). — Seuraava esimerkki on 5. kohdan mukainen: nyt ollaa *yli(tte) puolvälis* (Heinola). — Mainittakoon myös *yli*-adverbin yleistä käyttöä vastaavat ilmaukset: sanoik se sen kahrenkymmenen olevan vai onko se *ylitte?* (Loimaa); se ol kolme tuumaa *yli sylest* (Kymi). — Esimerkkejä on myös prepositiokäytöstä: voist sai *yli kolme marka* (Karljala); Ko tuli *yli kolmenkymmenenki manan* (Loimaa); meilän vanhempi poika on ollut sairaana jo *yli kolmenkymmenev vualen* (Kärkölä); jo näkky [kello] olovan kymmenem minuttija *yli kahentoista* (Nilsia); *yl' kymmenel lehmäj* ja viis hevoista män' (Konginkangas); mies oli *yli kolomen kynnärä*' (Perho); olikoon niitä *yli hevosta kolomen saan* (Sotkamo); että *yli kymmenem markan* se kappi tekköö (Sotkamo); *ylikki* se kait tuli *puolen saan* (Rovaniemi). Kannistolla on (Lauseop. havaintoja s. 259) esim.: Saiko rukiista vielä *yli kahrenkymmenen?* (Sääksmäki).

Samassa merkityksessä ja samaan tapaan kuin *yli*-sanaa käytetään puhekielessä sanaa *päälle*. Sanakirjasäätiössä on siitäkin esiintymiä: *päällem metri* tässä on kangast (Iitti); kunnasta sai *peällek kaksi tuhatta* ja valtijoilta *peällek kolomet tuhatta* (Sotkamo). Normaalia prepositiokonstruktioitakin esiintyy: ne sai *peällek kaheksan tuhannen* keralla miestä peälle (Sotkamo).

Luvun tai mitan ylittämistä ilmaisevaa *yli*-sanan käyttöä vastaa luvun tai mitan alapuolelle jäämistä ilmai-

seva *alle*-sanan käyttö. Esimerkkejä on NS:n kokoelmissa kuitenkin tuntuvasti vähemmän.

1. Subjektiin, päätteettömään objektiin t. päätteettömään objektin-sukuiseen verbinmääräykseen liittyen: Meillä on vehnällä 18 miljoonaa *acrea*, mutta teillä *alle 2 miljoonaa* (Kovero: Teollisuus ja politiikka 1934).

2. Mitan ilmauksissa, jotka ovat predikatiivin luonteisia: — gorillan mitta, joka on tavallisesti *alle 600 kuutiosenttimetriä* (Maapallon eläimistö 1924); Ainoastaan yksi Siltasen kuu-desta heitosta oli *alle 50 metriä* (Uusi Suomi 1935); — — postipaketteja varten, joiden arvo on *alle 50 pesoa* (Vienti- ja laivauskäsikirja 1935). — Liian nuorten vanhempien (äiti *alle 20*, isä *alle 24 vuotta*) lapset ovat hyvin usein heikkorakenteisia (v. Gruber: Sukupuolielämän terveysoppi 1923).

3. Adjektiiviin t. adverbiin liittyvän mitan ilmauksen yhteydessä *Alle 15 jalkaa* pitkiä pölkkyyjä täytyy joskus poikkeustapauksessa ottaa (Jalava: Metsä- ja puutavarakauppaoppi 1932).

4. Liittyen yhdysadjektiiviin, jonka alkuosa on perusmuotoinen lukusana: — — neljä *alle kymmenvuotiasta* ihmisvesaa (Uusi Suometar 1908); *Alle 15-vuotiaita* koululaisia (Vartia: Kouluhygieniä 1931); Asettui *alle 20-vuotiaana* loppuiäkseen Pariisiin (Iso Tietosanakirja 1931); Martin sisaret Riitta ja Anna olivat Reetan Kituselle tullessa vielä *alle kymmenvuotisia* (Korhonen: M. Kitunen 1935).²

5. Liittyen muussa kuin perusmuodossa olevaan nominiin: *Alle 6000 markan tuloista* (Merikoski: Nuorten kansalaistieto 1931); — — lihavat

² *Alle kouluikäinen* on toista tyyppiä ja ilmeisesti hylättävä; *koulu* ei ole lukusana. — Tosin sen voisi myös johtaa prepositorakenteesta *alle kouluian* (vrt. ennen aikojaan: ennenaikainen, kautta vuoden: kauttavuotinen), mutta silloin sen pitäisi olla yhdyssana: allekouluikäinen, ja sellaiseksi sitä ei käsitetä.

lapset eivät jaksakaan kannattaa ruumistaan juuri milloinkaan *alle 1 vuoden vanhoina* (Ylppö: Neuvoja imeväisen hoidossa ja ruokinnassa 1934); Ruotuun otettiin sotamies *alle kahdenkymmenenkin vuotiaana* (Suomen Kulttuurihistoria 1934); *Alle 21 vuoden iässä* olevien vankien (Lakikirja 1934).

Kellonajan ilmaisuissa *alle* ei esiinny, niissähän käytetään sanaa *vaille*. Tämän käytön puuttuminen ehkä on vaikuttanut sen, että *alle* ei tunnu puheena olevassa kehityksessä yhtä pitkälle päässeeltä kuin *yli*. Tavallisin se lienee adjektiivin määreenä (tyyppi *alle 16-vuotias*), mutta esim. 5. ryhmästä ei NS:n kokoelmissa ole mitään muita kuin genetiiviesiintymiä. Samaa tyyppiä on ainoa löytämäni tähän kuuluva kansankielen esimerkki: *allekymmenen korttelin ruuna* (Sotkamo). Tapaukset, joissa *alle* normaalin prepositiona liittyy genetiiviin, ovat tavallisia varsinkin *olla*-verbin yhteydessä: Siinä on pienellä puusillalla poikainen, *allekymmenen vuoden* (Sillanpää: Nuorena nukkunut 1931; tämä käytäntö on yleiskielessä ainoa korrekti, koska ilmausta »poika on kymmenen vuotta» ei pidetä hyväksyttävänä); — — puolikylypy, jonka lämpötila on *alle 25 asteen* (Aschan: Vanhenevan ruumiin hoito 1924); alkoholipitoisuus *alle 2 1/2 %:n* (Kauppatilastollinen tavaranimikkeistö 1929). — Kansankielestä: niit o simmassi ku o *al viire marka* (Perniö).

Mielestäni nykyään on jo tunnus-tettava, että tällainen *yli* ja *alle* -sanojen käyttö kuuluu kieleen, vaikka se onkin osaksi vieraspohjaista ja vaikka vanhempia, suunnilleen synonyymisia ilmauksia on olemassa. *Yli sata* -ilmauksella on vastineita esim. *toista sataa*, *runsaat sata*, *runsaasti sata*, *enemmän* (t. *isompi* tms.) *kuin sata*, *yli sadan*. Näitä tietysti voi ja pitääkin käyttää,

mutta silti jää ilmaukselle *yli sata* tehtävää. Kolme ensimmäistä vaihtoehtoa eivät merkitykseltään tarkoin vastaa *yli*-ilmauksia: ne viittaavat rajan läheisyyteen, kun sen sijaan *yli sata* käsittää kaikki sataa suuremmat luvut. Kieliopillisen käytettävyyden puolesta vain *runsaasti sata* ja *enemmän (isompi)* *kuin sata* täysin vastaavat *yli sata* -ilmausta, muita ei voi käyttää 4. ryhmän tehtävissä (*runsaasti sata-kiloinen*; mainittakoon myös, että esim. ilmaus *sataa hehtaaria isompi* on ainakin teoriassa kaksimielinen: *sataa hehtaaria* voi paitsi rajaa ilmaista myös erotusta). Useille yleiskielen puhujille ovat *toista sataa* -ilmauksen taitutusmuodot (*toistasadan* jne.) — jotka vastaavat 5. ryhmän esittämää käytöstä — hyvin vieraita. *Yli sadan* sopii erinomaisesti 2. ryhmään (*Miehiä oli yli sadan*), mutta vaikka se esiintyy myös 1. ryhmän tehtävissä, en puolestani voi pitää tätä käyttöä aina suositeltavana. Kun prepositioilmaus on subjektin tai objektin paikalla, tuntuu normaalin subjekti- tai objektisanan puute milloin enemmän, milloin vähemmän häiritsevältä aina sen mukaan, miten työläästi tai helposti ilmaus on käsitettävissä pois jääneen subjektin tai objektin ohessa käydyksi mitan adverbialiksi. Puolestani oudoksun em. esimerkkiä — — *tartunnasta on kulunut yli 20 vuoden*. — Sama koskee suurin piirtein ilmausta *alle sata*, vaikka kuten sanottu sen asema tuntuu vähemmän vakiintuneelta. Synonyymisia ilmauksia ovat esim. *vajaat sata*, *liki*, *lähes*, *melkein sata*, *vähemmän* (t. *pienempi* tms.) *kuin sata*, (*hiukan* tms.) *vaille sata*, *alle sadan*.

Ehdotan, että määrän ylittämistä tai alittamista merkitsevät *yli* ja *ali* -adverbit lauseyhteyden edellyttämässä sijassa olevan perusluvun tai mittayksikön nimen yhteydessä hyväksytään yleiskieleen kuuluvina rakentei-

na ja niiden ja muiden kulloinkin mahdollisten synonyymisten ilmausten välinen vaali tunnustetaan tyylikysymykseksi. Tällöin voidaan esim. panna merkille, että *Kello on yli kolme* on jonkin verran puhekielenomaisempi kuin minuuttimäärällä tarkennettu ilmaus *Kello on neljännestä yli kolme*. Samoin on *alle 2.* ryhmän käytössä (*arvo on alle 50 markkaa*) huolellisessa kielessä asetettava rakenteen *arvo on alle 50 markan* jälkeen. Mutta esimerkiksi *Yli kaksi minuuttia kestävät puheenvuorot* on täysin asiallinen il-

maus, jota on tarpeetonta koettaa kiertää. —Vastaava *päälle*-sanankäyttö kuuluu puhekieleen ja kansanomaiseen tyyliin.

MATTI SADENIEMI

Edellä oleva esitettiin alustuksena kielilautakunnalle 14. 4. 1958, ja lautakunta yhtyi sen ponteen. Kuitenkin haluttiin tähdentää, että yhä edelleen on usein asetettava etusijaan jokin muu ilmaus, esim. *toista sataa, enemmän kuin sata*.